

Zahraniční obchod s plynem

ČSÚ zaktualizoval metodiku k zahraničnímu obchodu se zemním plynem. Vypovídací schopnost statistiky zahraničního obchodu zůstává zachována.

Jaroslav Sixta, ředitel sekce makroekonomických statistik, Karel Král, ředitel odboru statistiky zahraničního obchodu

Při sestavování ročních národních účtů se poprvé v údajích za rok 2015 projevila rozdílnost mezi spotřebou zemního plynu v ČR a jeho dovozem a vývozem. Tato skutečnost přetrvávala i po opakovaných kontrolách správnosti. ČSÚ údaje ze statistiky zahraničního obchodu ve vztahu k výstupům statistiky energetiky důkladně analyzoval. Navíc si vyžádal dodatečné údaje o vývozu, dovozu a tranzitu zemního plynu od provozovatele přepravní soustavy v ČR. Problematiku rovněž konzultoval s experty Celní správy ČR.

ČSÚ provedl analýzu

Počínaje rokem 2014 se začaly rozevírat nůžky mezi údaji o zemním plynu, které vykázali respondenti statistiky zahraničního obchodu, a údaji z energetické statistiky, které zachycují fyzický tok plynu z ČR a do ní. Tento rozdíl se v roce 2015 začal prohlubovat. Jako patrnější se ukázal v roce 2016. Do roku 2014 byly přitom rozdíly salda obchodu s plynem mezi oběma statistikami minimální. Aktuálně platná evropská metodika Intrastatu totiž stanovuje, že vykazovat dovoz či vývoz zboží musí plátce daně z přidané hodnoty, pokud objem jeho obchodu překročí asimilační práh. Ten v ČR představuje hranici 8 mil. Kč pro každý tok zboží. Ovšem mezi firmy, které fyzicky dovážejí a vyvážejí plyn, patří nejen ty české, ale i zahraniční obchodníci. Ti podle evropských daňových pravidel nemusejí být v těchto případech v tuzemsku registrováni jako plátci daně z přidané hodnoty. Nemají proto ani povinnost hlásit do Intrastatu fyzický tok plynu přes české hranice, a tak statistika přichází o tyto informace. Přestože od těchto firem mohou plyn nakupovat i jiné firmy, v Intrastatu se obchody uskutečněné na našem trhu již objevit nemusejí. V určitých specifických pří-

Změna množství, hmotnosti a hodnoty zemního plynu v letech 2014–2016¹⁾

Období	Množství v TJ ^{**}	Hmotnost v tis. t	Hodnota v mil. Kč
Rok 2014	29 508	533	4 403
Rok 2015	100 111	1 808	16 245
Rok 2016	89 164	1 610	10 750

Pozn.:¹⁾ Rok 2016 předběžné odhady. ^{**} TJ = tera-joule.

Zdroj: ČSÚ

pádech, jako je například tento, umožňuje metodika Eurostatu využít i další postupy, které nejsou založeny na statistických hlášeních Intrastatu.

ČSÚ přijal vhodné řešení

V souladu s tímto evropským ustanovením a obvyklými postupy přijal ČSÚ efektivní řešení, které umožní zachovat vysokou kvalitu statistiky zahraničního obchodu. Statisticy zaktualizovali metodu pro odhad dovozu plynu do ČR, kterou budou používat od letošního března. Podle této metodiky bude údaj o dovozu zemního plynu nově založen na využití informací o bilanci plynu v množstevních jednotkách, které odborníci získají z energetické statistiky, konkrétně z energetické bilance ČR. Vzhledem k tomu, že v ČR lze technicky zpracovat pouze plyn ruského původu, bude jako země původu v těchto doplňujících datech uváděna Ruská federace. Situace je o to jednodušší, že se u nás těží jen minimální množství této suroviny. Vývoz českého plynu sice existuje, ale jeho množství je oproti dováženému plynu zanedbatelné.

Nový údaj o dovozu plynu vstoupí do měsíčního zpracování přeshraničního i národního pojetí zahraničního obchodu. Bude také součástí všech běžných výstupů ČSÚ včetně souborů pravidelně odesílaných do Eurostatu.

Tento nový model pružně a účinně reaguje na změny související s globalizací trhu. Navržené řešení projednali

statisticy z ČSÚ se svými protějšky v Eurostatu. Konzultovali ho i s experty ze Štatistického úradu Slovenskej republiky a s odborníky z německého spolkového statistického úřadu Destatis. Navržené řešení včas představili hlavním uživatelům z řad Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva financí, České národní banky a také analytikům. Formou tiskové zprávy a článku v letošním únorovém vydání časopisu Statistika&My se tato informace dostala i do povědomí široké veřejnosti. Díky aktualizované metodice budou mít všichni uživatelé i nadále k dispozici údaje s nanejvýš spolehlivou vypovídací hodnotou.

Změna metodiky v zahraničním obchodu s plynem je aplikována počínaje daty za rok 2016. Poprvé ji uživatelé mohli zaznamenat 9. března 2017 při publikaci Rychlé informace za zahraniční obchod s údaji za leden 2017. V tento den standardně dochází i k pravidelné revizi údajů za všechny měsíce loňského roku. Vzhledem k tomu, že roky 2014 a 2015 jsou ve statistice zahraničního obchodu se zbožím již uzavřeny, data za toto období nejsou přepočítávána. Uvedená změna je vysvětlena formou poznámky v příslušných metodických textech, časových řadách a dalších výstupech. Úprava údajů za roky 2015 a 2016 je zohledněna ve výstupech národních účtů a v platební bilanci. Celkovou změnu množství dovezeného plynu v množstevních jednotkách, hmotnosti a v mil. Kč v letech 2014 až 2016 zachycuje výše uvedená tabulka. ■